

2 Sňatečnost

V roce 2020 uzavřeli obyvatelé České republiky 45,4 tisíce manželství, o 9,4 tisíce méně než v předchozím roce a nejméně od roku 2014. Po šesti letech růstu došlo k meziročnímu úbytku sňatků, a to jak u svobodných osob, tak u rozvedených a ovdovělých. Významně meziročně nižší byla také intenzita sňatečnosti. Při setrvání měř sňatečnosti z roku 2020 by před 50. rokem věku vstoupilo do prvního manželství 52 % mužů a 61 % žen, nejméně za posledních 7 let. Další sňatek by uzavřelo 41 % rozvedených mužů a 39 % žen, nejméně od roku 2017. Specifický byl v roce 2020 sezónní profil sňatečnosti, když především vlivem vládních opatření bylo mj. v březnu zaznamenáno historické minimum měsíčního úhrnu sňatků. Naopak atraktivní data v kalendáři podpořila oproti minulým letům vyšší počty sňatků v měsících únoru a říjnu.

Roční úhrn sňatků měl od 90. let 20. století až do roku 2013, kdy dosáhl historického minima 43,5 tisíce, klesající trend. Poté následovalo šestileté období, kdy docházelo naopak k nárůstu počtu uzavřených manželství. Do roku 2019 roční úhrn sňatků vzrostl na 54 870, což bylo nejvíce od roku 2008. V roce 2020 bylo evidováno celkem 45 415 nově uzavřených manželství, meziroční úbytek tak činil 9 455 sňatků, resp. 17,2 %. Více jak 10% pokles byl přitom naposledy zaznamenán v roce 1994, od roku 2011 se meziroční změny pohybovaly v rozmezí od -4 % do +6 %. I přes výrazný úbytek počtu sňatků však nebylo v roce 2020 překonáno historické minimum z roku 2013.

Dlouhodobě uzavírají tři čtvrtiny ženichů a nevěst své první manželství. Nebylo tomu jinak v roce 2020, kdy vstoupilo do prvního manželství 33 814 mužů (74,5 % z celkového počtu ženichů) a 33 974 žen (74,8 % z celkového počtu nevěst). Svě druhé či další manželství v roce 2020 uzavřelo 11 601 mužů (25,5 % ze všech ženichů) a 11 441 žen (25,2 % ze všech nevěst). Meziroční úbytek byl zaznamenán u obou skupin sňatků podle pořadí. V relativním vyjádření byl přitom znatelnější u sňatků prvního pořadí, jejichž počet poklesl u mužů i žen o 19 %, zatímco počet sňatků vyššího pořadí se snížil u obou pohlaví o 13 %.

Tab. 2.1 Sňatky podle pohlaví a pořadí, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sňatky celkem	45 137	48 191	50 768	52 567	54 470	54 870	45 415
Pořadí sňatku muže: 1.	33 371	36 884	38 578	40 038	41 316	41 606	33 814
2.	9 915	9 142	9 987	10 326	10 815	10 749	9 513
3.	1 600	964	1 025	1 173	1 202	1 285	1 039
4.+	251	151	150	163	157	156	146
neznámé vyšší	x	1 050	1 028	867	980	1 074	903
Pořadí sňatku ženy: 1.	33 443	37 021	39 007	40 336	41 592	41 724	33 974
2.	9 866	9 182	9 611	10 126	10 552	10 693	9 236
3.	1 584	1 066	1 150	1 144	1 313	1 336	1 189
4.+	244	156	155	181	157	183	169
neznámé vyšší	x	766	845	780	856	934	847
Podíl opakovaných sňatků (%): muži	26,1	23,5	24,0	23,8	24,1	24,2	25,5
ženy	25,9	23,2	23,2	23,3	23,6	24,0	25,2

Pozn.: V roce 2013 došlo k úpravě Dotazníku k uzavření manželství (slouží jako jeden z podkladů pro vyplnění Hlášení o uzavření manželství), kdy byla Ministerstvem vnitra ČR vypuštěna mj. otázka na pořadí manželství. Nejistěné údaje tak od roku 2013 ČSÚ uvádí jako samostatnou kategorii.

Stejně jako v předchozích letech patřila většina tzv. opakovaných sňatků u mužů a žen k druhému pořadí (9 513 sňatků u mužů a 9 236 sňatků u žen, tj. 82, resp. 81 % v roce 2020). Z pohledu rodinného stavu dominují u sňatků vyššího pořadí rozvedené osoby (tab. 2.2). V roce 2020 uzavřelo další manželství 11 192 rozvedených mužů (96,5 % ze všech rozvedených a ovdovělých ženichů) a 10 866 rozvedených žen (95,0 % ze všech rozvedených a ovdovělých nevěst). Ovdovělé osoby dlouhodobě vstupují do nového manželského svazku zřídka (409 mužů a 575 žen v roce 2020).

Podíl manželství uzavřených partnery stejného rodinného stavu se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 81 až 82 %, v roce 2020 činil 81,5 %. Největší skupinu tvořily tzv. protogamní sňatky, tj. sňatky dvou svobodných osob, v roce 2020 v počtu 29 694 (65,4 % z celkového počtu sňatků), a dále sňatky dvou rozvedených snoubenců, kterých bylo v témže roce 6 611 (14,6 % z úhrnu). Ostatní skupiny, s výjimkou dvou ovdovělých (44 sňatků) z pohledu rodinného stavu snoubenců heterogenní, byly méně četné. V kombinaci rozvedený ženich a svobodná nevěsta bylo evidováno 4 194 nově vzniklých manželství (9,2 % ze všech svazků), svobodný ženich a rozvedená nevěsta 3 976 manželství (8,8 %), sňatků jednoho rozvedeného a jednoho ovdovělého snoubence bylo 666 (1,5 %) a jednoho ovdovělého a jednoho svobodného 230 (0,5 %).

Tab. 2.2 Sňatky podle rodinného stavu snoubenců, 2011–2020

Pohlaví a rodinný stav	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Rodinný stav ženicha: svobodný	33 371	36 884	38 578	40 038	41 316	41 606	33 814
rozvedený	11 291	10 876	11 758	12 080	12 702	12 802	11 192
ovdovělý	475	431	432	449	452	462	409
Rodinný stav nevěsty: svobodná	33 443	37 021	39 007	40 336	41 592	41 724	33 974
rozvedená	11 174	10 637	11 206	11 672	12 275	12 443	10 866
ovdovělá	520	533	555	559	603	703	575
Svobodný ženich i nevěsta (protogamní s.)	29 045	32 689	34 284	35 574	36 593	36 690	29 694
Rozvedený ženich i nevěsta	6 658	6 261	6 763	7 003	7 362	7 411	6 611
Rozvedený ženich a svobodná nevěsta	4 311	4 265	4 646	4 698	4 922	4 943	4 194
Svobodný ženich a rozvedená nevěsta	4 197	4 066	4 159	4 333	4 591	4 723	3 976
Ostatní	216	196	212	195	209	284	230
	% z úhrnu						
Svobodný ženich i nevěsta (protogamní s.)	64,3	67,8	67,5	67,7	67,2	66,9	65,4
Rozvedený ženich i nevěsta	14,8	13,0	13,3	13,3	13,5	13,5	14,6
Rozvedený ženich a svobodná nevěsta	9,6	8,9	9,2	8,9	9,0	9,0	9,2
Svobodný ženich a rozvedená nevěsta	9,3	8,4	8,2	8,2	8,4	8,6	8,8
Ostatní	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5

Snoubenci jsou si poměrně podobní i podle dalších demografických charakteristik. V roce 2020 více než polovina z nich (53,3 % z těch, u kterých byla zjištěna¹⁶ úroveň nejvyššího dokončeného vzdělání) vstoupila do manželství s osobou stejného stupně vzdělání. Nejčastěji se jednalo o muže a ženy se středním vzděláním s maturitou (3 749 sňatků; 20,3 %) a s vysokoškolským vzděláním (3 536 sňatků; 19,1 %). Dále pak o osoby se středním vzděláním bez maturity (2 129; 11,5 %). Až čtvrtá nejčastější skupina sňatků byla již z pohledu vzdělání snoubenců heterogenní, jednalo se o svazky mezi mužem se středním vzděláním s maturitou a ženou s vysokoškolským vzděláním (2 085; 11,3 %). Nejméně častá byla u snoubenců kombinace základního a vyššího odborného vzdělání.

Tab. 2.3 Sňatky podle vzdělání snoubenců (%), 2020

Vzdělání ženicha	Vzdělání nevěsty					
	celkem	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vyšší odborné	vysokoškolské
Celkem	100,0	4,9	17,8	38,1	4,1	35,0
Základní	4,1	1,7	1,1	1,0	0,0	0,3
Střední bez maturity	28,7	2,1	11,5	10,5	0,9	3,7
Střední s maturitou	38,5	0,9	4,4	20,3	1,7	11,3
Vyšší odborné	2,1	0,0	0,1	0,6	0,7	0,7
Vysokoškolské	26,5	0,1	0,7	5,7	0,9	19,1

Pozn.: Pouze sňatky, u nichž byl znám údaj o nejvyšším dokončeném vzdělání ženicha i nevěsty.

¹⁶ Údaj o vzdělání je od roku 2007 dobrovolným údajem. Následkem změny Dotazníku k uzavření manželství (slouží jako jeden z podkladů pro vyplnění Hlášení o uzavření manželství) v roce 2013 došlo k výraznému navýšení počtu nezjištěných údajů. V roce 2020 nebyl údaj o vzdělání uveden u 26 584 ženichů a 26 689 nevěst, homogenita vzdělání nemohla být posouzena celkem u 26 933 sňatků (59,3 % všech sňatků).

Sňatky obyvatel ČR jsou dlouhodobě v průběhu kalendářního roku nerovnoměrně rozloženy. Nejčastěji snoubenci uzavírají manželství v období červen až září (ze 64–69 % v letech 2011–2019) a nejméně v zimních měsících od prosince do února (z 6–8 % v letech 2011–2019). V roce 2020 měla na četnost sňatků v jednotlivých měsících velký vliv vládní opatření omezující hromadné akce (včetně svatebních obřadů)¹⁷ a také atraktivní data v kalendáři, což se projevilo v o něco vyšší koncentraci sňatků do čtyř nejčastěji volených měsíců (červen až září), která dosáhla 70,9 %, o 6,2 p. b. meziročně více, ale také ve vyšším podílu sňatků uzavřených během zimních měsíců od prosince do února. Na tyto tři pro sňatky nejméně frekventované měsíce v roce 2020 připadla celá desetina ročního úhrnu sňatků, zatímco o rok dříve pouze 6 %.

Celkově byl v roce 2020 zaznamenán jako nejslabší kalendářní měsíc, co do počtu sňatků, měsíc březen (647) a dále duben (742) a naopak jako nejsilnější měsíc srpen (10 084) a dále září (8 629). Počet sňatků uzavřených v březnu 2020 představoval vůbec nejnižší měsíční úhrn ve více než stoleté historii samostatného českého státu. Nové minimum bylo pro daný měsíc v novodobé historii (od roku 1993) zaznamenáno i v měsíci dubnu, červnu a listopadu, když počet sňatků klesl následkem protiepidemických opatření meziročně o 66 % v březnu, o 79 % v dubnu, o 59 % v květnu, o 33 % v červnu a o 45 % v listopadu. Rekordní počty se přepisovaly i na straně maxima – nejvyšší od roku 2003 byl v roce 2020 jak únorový úhrn sňatků (2 306; meziroční nárůst o 86 %), tak říjnový (4 561 sňatků; meziročně o 13 % více). V obou případech stála za vysokým počtem sňatků jednoznačně zajímavá data (viz dále). Ve srovnání s rokem 2019 byl měsíční počet sňatků v roce 2020 vyšší již jen v srpnu (o 10 %) a mírně v prosinci (o 2 %). Ke kompenzaci úbytku sňatků z jarních měsíců tak do konce roku nedošlo.

Tab. 2.4 Sezónnost sňatečnosti, 2011–2020

Měsíc	Absolutní počet sňatků				Měsíční index*						
	2011	2015	2019	2020	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Leden	935	932	985	889	0,24	0,23	0,22	0,20	0,18	0,21	0,23
Únor	1 113	1 145	1 241	2 306	0,32	0,31	0,30	0,28	0,30	0,30	0,64
Březen	1 498	1 565	1 913	647	0,39	0,38	0,31	0,34	0,35	0,41	0,17
Duben	3 782	3 444	3 522	742	1,02	0,87	0,98	0,85	0,81	0,78	0,20
Květen	2 324	3 644	4 578	1 856	0,61	0,89	0,72	0,76	0,83	0,98	0,48
Červen	8 069	8 379	10 808	7 253	2,18	2,12	2,20	2,07	2,40	2,40	1,95
Červenec	7 334	6 731	6 699	6 240	1,91	1,65	1,89	2,23	1,56	1,44	1,62
Srpen	6 612	8 814	9 151	10 084	1,73	2,16	1,76	1,64	2,30	1,97	2,62
Září	6 831	7 069	8 876	8 629	1,84	1,79	2,03	2,23	2,03	1,97	2,32
Říjen	3 196	3 583	4 030	4 561	0,83	0,88	0,89	0,70	0,60	0,87	1,19
Listopad	2 351	1 572	1 947	1 068	0,63	0,40	0,41	0,43	0,36	0,43	0,29
Prosinec	1 092	1 313	1 120	1 140	0,29	0,32	0,28	0,28	0,28	0,24	0,30

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

Pozn.: Tučně označeny nejvyšší počty/indexy v daném roce.

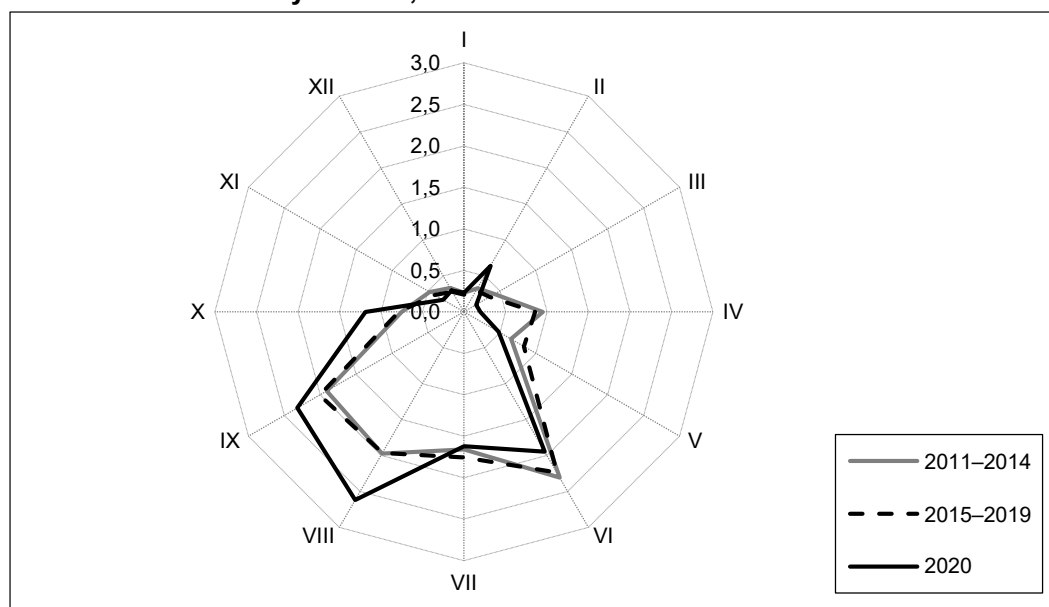
Měřeno hodnotou měsíčního indexu, který eliminuje vliv různého počtu dnů v měsíci a vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku, bylo v srpnu, nejoblíbenějším měsíci z roku 2020, uzavřeno 2,6krát více sňatků, než byl průměr roku, v září pak 2,3krát. Maximální měsíční index přesahující 2,0 je v posledních dvou desetiletích běžný, nicméně hodnota 2,6 je prozatím nejvyšší zaznamenaná. Rovněž celková variabilita indexu byla v roce 2020 výrazně vyšší než v předchozích letech. Vysoký zůstal měsíční index dále v červnu (1,9násobek průměrného měsíce) a v červenci (1,6násobek).

¹⁷ Od 10. 3. 2020 vládní nařízení stanovovala maximální možný počet osob na společenských akcích. Od 16. 3. do 20. 4. přitom platil úplný zákaz akcí s výjimkou svateb, které se mohly konat pouze v případě ohrožení života snoubence. V ostatních dnech roku byl maximální počet osob vymezen počtem 100 (10. 3. – 12. 3. 14h a 11. 5. – 18. 10.) či 30 (12. 3. 14h – 15. 3., 19. 10. – 21. 10., 3. 12. – 17. 12.), 20 (23. 11. – 2. 12., 18. 12. – 26. 12.), 15 (od 27. 12.), resp. 10 (20. 4. – 10. 5., 22. 10. – 22. 11.).

Mezi nadprůměrné měsíce se v roce 2020 zařadil i říjen, kdy do manželství vstoupilo oproti měsíčnímu průměru roku 1,2krát více partnerů. V ostatních letech období 2011–2020 byl přítom říjen podprůměrným měsícem (s indexem 0,60–0,89)¹⁸. Ostatní kalendářní měsíce byly podprůměrné, přičemž v souladu s vývojem absolutních počtů došlo ke změně dlouhodobého rozložení nejnižších měsíčních indexů (tab. 2.4). V roce 2020 byl nejnižší index specificky zaznamenán u měsíce března (0,17, tj. zhruba poloviční oproti předchozím letům) a dále dubna (0,20, tj. čtvrtinový až pětinový ve srovnání s lety 2011–2019). Měsíc leden byl ze svého dlouhodobého prvenství posunut až na třetí místo, výše měsíčního indexu pro tento měsíc (0,23 v roce 2020) však odpovídala úrovni předcházejících let. Čtvrtým nejméně atraktivním měsícem pro sňatek byl v roce 2020 listopad, rovněž s nižším indexem v porovnání s předešlými lety (0,29 v roce 2020; v letech 2012¹⁹–2019 index kolem 0,4). Výrazná meziroční změna indexu se odehrála také v případě února a května. Zatímco únorový měsíční index (0,64) byl nejvyšší od roku 2003, květnový (0,48) byl oproti roku 2019 poloviční a nejnižší od roku 2008. Po dlouhodobém růstu oblíbenosti května (na 0,98 v roce 2019), který byl až do roku 2001 nejméně oblíbeným měsícem z důvodu pověry „svatba v máji – nevěsta na máry“, tak došlo k přerušení tohoto trendu, za kterým ovšem stála protiepidemická opatření, která do 10. 5. výrazně limitovala maximální počet svatebčanů (na 10, zatímco od 11. 5. se jich mohlo účastnit až 100).

Obr. 2.1 Měsíční indexy* sňatků, 2011–2020

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočítaný na stejný počet dnů v měsíci).

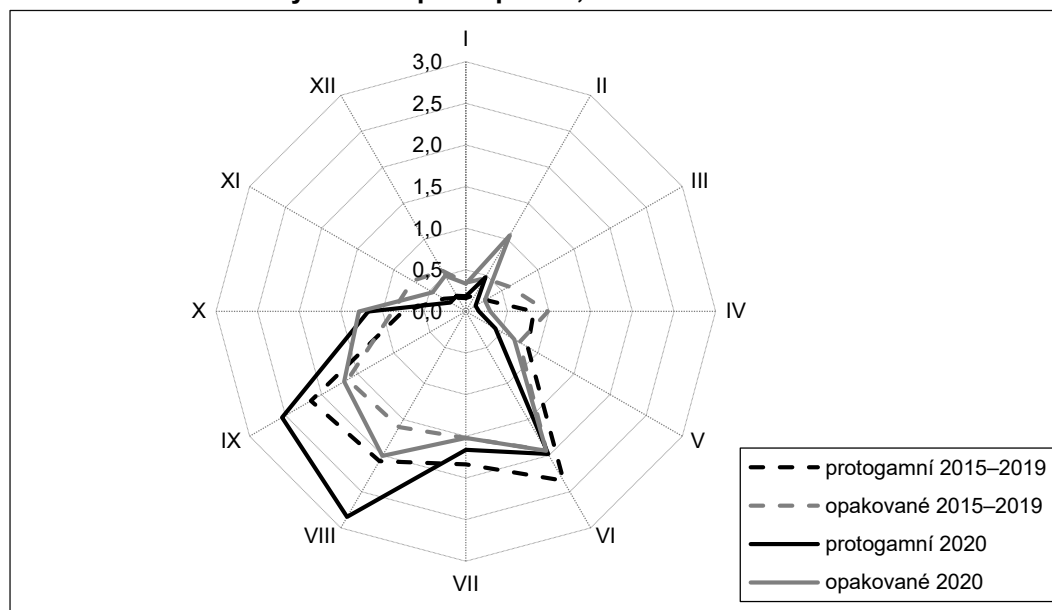
Sezónnost je zajímavé sledovat také zvlášť podle pořadí uzavřeného manželství, kdy jsou v průběhu kalendářního roku mnohem výrazněji nepravidelně rozloženy sňatky, kdy se jedná pro oba snoubence o jejich první manželství, než sňatky, kdy jde pro oba snoubence o další manželství (obr. 2.2). V roce 2020 vykazoval nejvyšší index u obou skupin měsíc srpen, přičemž u protogamních sňatků dosáhl úrovně 2,85násobku průměrného měsíčního počtu, zatímco u opakovaných sňatků 2,01násobku. Druhý nejvyšší měsíční index příslušel u sňatků dvou dosud svobodných měsíci září (2,55) a u opakovaných měsíci červnu (1,93). Významně jiné zastoupení měl měsíc únor, který u sňatků vyššího pořadí dosáhl dokonce na úroveň průměrného měsíce (index činil 1,06), zatímco u prvních sňatků byl i přes meziroční nárůst pouze poloviční (0,48). Odlišná variabilita sezónnosti způsobila, že v období leden–květen a listopad–prosinec bylo oproti jiným měsícům mezi novomanželi relativně více rozvedených či ovdovělých. V porovnání s průměrem let 2015–2019 byly v roce 2020 sňatky dvou svobodných osob více koncentrovány do srpna (nárůst měsíčního indexu o 0,77), října (nárůst o 0,42) a září (nárůst o 0,40), zatímco u opakovaných sňatků měsíční index

¹⁸ Naposledy dosahoval měsíční index pro říjen nad průměr v roce 2010, kdy činil 1,02 (vliv atraktivních dat).

¹⁹ V roce 2011 měsíční index listopadu vlivem atraktivních dat výjimečně vyšší (0,63).

narostl nejvíce pro únor (o 0,59 oproti průměru z let 2015–2019). Pokles byl u obou skupin shodně nejvýraznější v dubnu (o 0,66 u prvních a o 0,69 u opakovaných).

Obr. 2.2 Měsíční indexy* sňatků podle pořadí, 2015–2020

* Měsíční index vypovídá o vztahu měsíčního počtu sňatků k průměrnému měsíci daného roku. Jedná se o očištěný index (přepočten na stejný počet dnů v měsíci).

Z hlediska dne v týdnu bylo 68,0 % všech manželství uzavřeno v roce 2020 v sobotu a 21,3 % v pátek, což se nijak zásadně nelišilo od předchozích let. Nejoblíbenější datum připadlo na sobotu 8. 8. 2020, kdy si své „ano“ řeklo 2 206 párů. Druhá v pořadí byla sobota 10. 10. 2020 (1 929 svateb) a třetí sobota 20. 6. 2020 (1 865 svateb). Kromě sobot obecně, i v roce 2020 lákala snoubence číselně atraktivní data, a o to více, když připadla právě na sobotu. Potvrzují to například počty sňatků uskutečněných v zajímavých únorových termínech, kterými byly zejména soboty 22. 2. 2020 (763 svateb) a 29. 2. 2020 (312 svateb), ale i čtvrtek 20. 2. 2020 (294 svateb), které přispěly k celkově vyššímu úhrnu sňatků ve druhém měsíci roku. Početně výraznější denní sňatkové úhrny lze však nalézt i v dalších číselně atraktivních datech roku, např. pro soboty 19. 9. 2020 (1 659), 6. 6. 2020 (1 438) a 12. 12. 2020 (486). Pátečním termínům pak vévodilo datum 28. 8. 2020 (606 svateb), středečním 9. 9. 2020 (105 svateb), úterním 7. 7. 2020 (84 svateb) a nedělním 2. 2. 2020 (73 svateb).

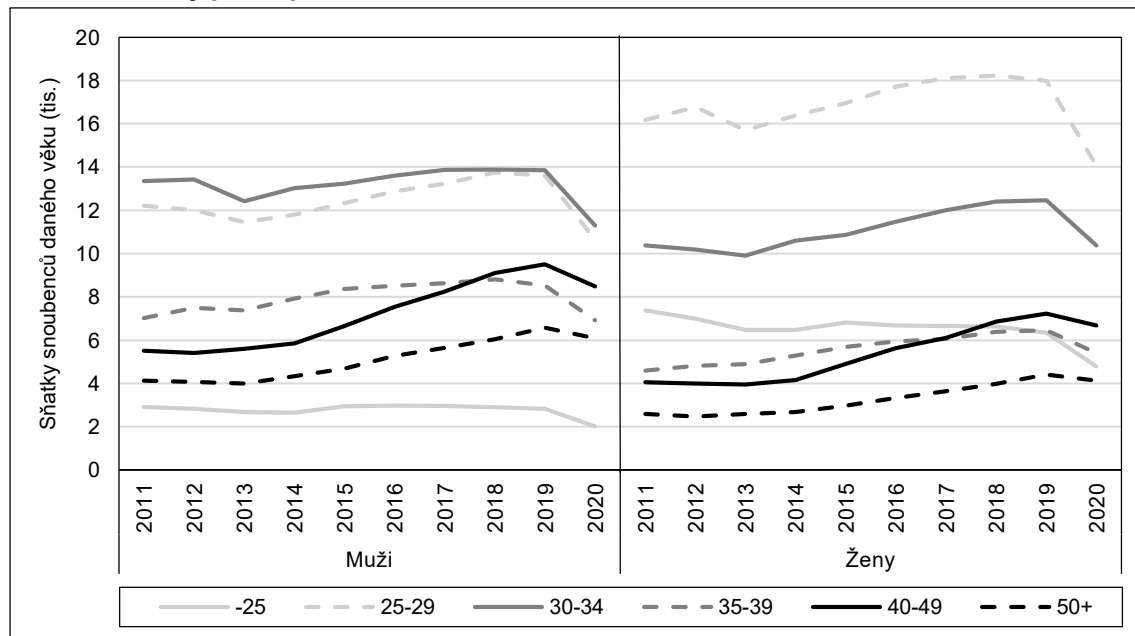
Stejně jako v předchozích letech poslední dekady, tak i v roce 2020, byli v rámci pětiletých věkových skupin (obr. 2.3) mezi ženichy nejvíce zastoupení 30–34letí (11 289, tj. 24,9 % z úhrnu) a mezi nevěstami 25–29leté (14 053, tj. 30,9 % z úhrnu). Druhou nejpočetnější věkovou skupinu pak představovali u snoubenců 25–29letí (23,4 %) a u snoubenek 30–34leté (22,9 %). Ve věku mezi 25 a 35 lety tak byla celkově polovina osob uzavírajících manželství. V souladu s vývojem věkové struktury populace a v důsledku posouvání vstupu do manželství do vyššího věku se postupně u snoubenců snižuje podíl osob mladších 25 let věku a naopak roste zastoupení osob starších 35 let. V roce 2020 tento trend zrychlil, když meziroční pokles počtu sňatků byl relativně největší, zhruba čtvrtinový, u mužů a žen právě ve věku do 25 let, zatímco u osob 35 a více letých činil pouze jednu desetinu.

Podobně jako roční úhrn sňatků se během uplynulého desetiletí měnila i intenzita úhrnné sňatečnosti svobodných neboli prvosňatečnosti, která vyjadřuje podíl osob, jenž by při zachování řádu sňatečnosti, úmrtnosti a zahraničního stěhování svobodných z daného roku uzavřely před dovršením 50. roku věku první sňatek (tab. 2.5). V období let 2011–2013 docházelo ještě k poklesu prvosňatečnosti, když v roce 2013 dosáhla dokonce své historicky nejnižší úrovně (51,4 % u mužů a 59,0 % u žen). Poté následovalo šestileté období růstu, které vyvrcholilo v roce 2019 na úrovni 59,0% prvosňatečnosti u mužů (nejvyšší od roku 2009) a 67,5% u žen (nejvyšší od roku 2008). V roce 2020 úhrnná sňatečnost svobodných oproti roku 2019

významně poklesla (u mužů o 7,2 p. b. a u žen o 6,7 p. b.) a činila u mužů 51,9 % a u žen 60,8 %, čímž se přiblížila historickému minimu z roku 2013. U mužů více a stala se historicky druhou nejnižší, u žen byla její výše v roce 2020 „až“ čtvrtá nejnižší (nižší než v roce 2020 byla prvosňatečnost ještě v letech 2012 a 2014). Obdobně takto výrazný meziroční pokles prvosňatečnosti byl naposledy evidován v roce 2008 (u mužů o 4,9 p. b. a u žen o 5,0 p. b.).

Obr. 2.3 Sňatky podle pohlaví a věku, 2011–2020

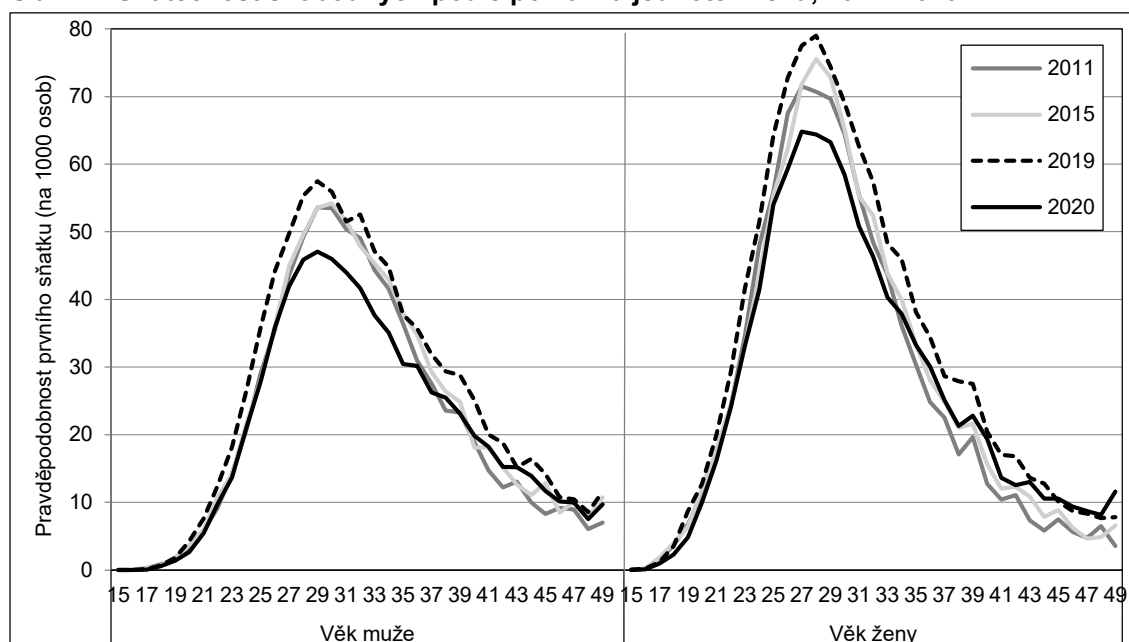
Nárůst prvosňatečnosti v letech 2014–2019 byl odrazem obecného zvýšení sňatečnosti svobodných napříč jednotlivými věkovými skupinami (obr. 2.4). Tabulkový podíl osob, které by zůstávaly svobodné, se tak v tomto období postupně u mužů i u žen již zhruba od věku 22 let snižoval. Například ve věku 35 let by podle tabulek sňatečnosti z roku 2019 bylo svobodných 56 % mužů a 43 % žen, zatímco při sňatečnosti z roku 2011 to bylo 60, resp. 47 % (tab. 2.5). Pokles sňatečnosti v roce 2020 vrátil tabulkové podíly svobodných ve všech věcích opět do vyšších čísel. Při zachování její úrovně z roku 2020 i v dalších letech by při dosažení 35. roku věku bylo svobodných 63 % mužů a 50 % žen, u obou pohlaví o 7 p. b. více než o rok dříve a dokonce mírně více než v roce 2013, v období historicky nejnižší sňatečnosti.

Tab. 2.5 Sňatečnost svobodných, 2011–2020

Ukazatel	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prvosňatečnost (%): muži	53,5	55,1	56,2	57,6	58,8	59,0	51,9
ženy	61,0	62,4	64,3	65,4	66,9	67,5	60,8
Průměrný věk při 1. sňatku: muži	32,2	32,4	32,2	32,2	32,2	32,1	32,6
ženy	29,6	29,8	29,9	29,8	29,8	29,8	30,4
Podíl svobodných mužů (%) ve věku: 25	94,5	94,2	93,9	93,6	93,3	93,0	94,6
30	76,2	75,8	74,7	73,9	72,8	72,5	77,3
35	59,7	59,2	58,1	57,2	56,4	56,0	62,7
40	51,7	50,6	49,5	48,5	47,5	47,4	54,7
45	48,2	47,0	45,6	44,4	43,3	43,1	50,3
Podíl svobodných žen (%) ve věku: 25	86,0	86,5	85,9	85,3	84,4	84,2	87,4
30	60,8	60,9	59,8	58,9	57,9	57,5	63,7
35	47,1	46,8	45,4	44,3	43,3	42,9	50,2
40	42,0	41,1	39,4	38,3	37,1	36,6	43,8
45	40,0	38,7	37,0	35,8	34,4	33,7	40,9

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

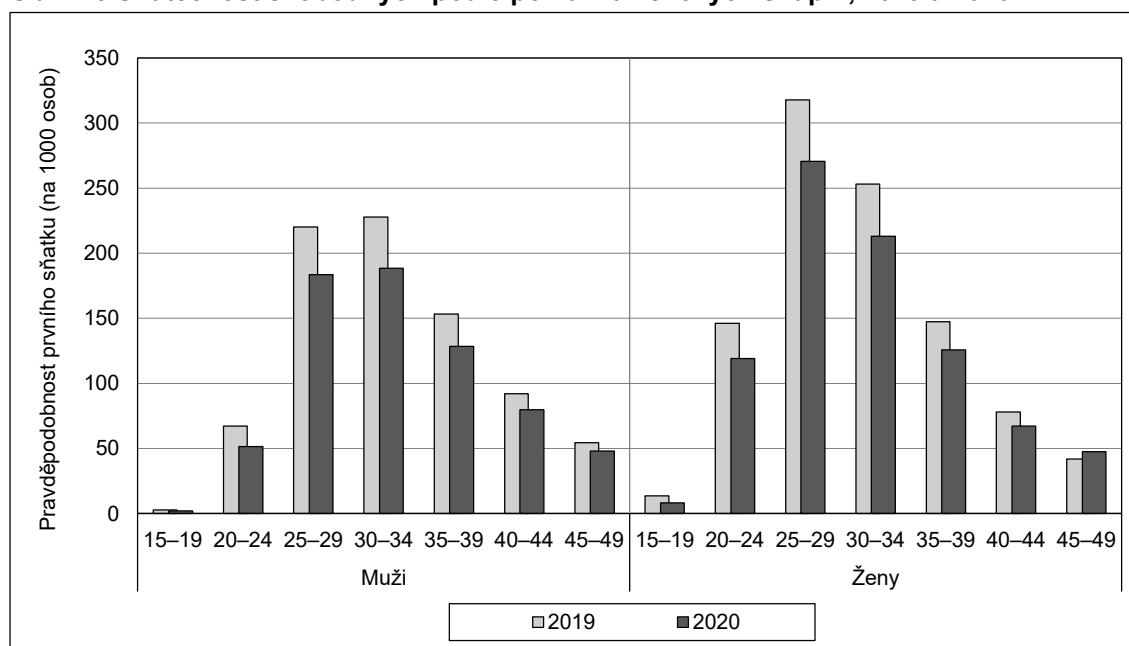
Obr. 2.4 Sňatečnost svobodných podle pohlaví a jednotek věku, 2011–2020

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

Věk, kdy sňatečnost svobodných kulminovala, se v průběhu uplynulých deseti let (včetně roku 2020) výrazně neměnil (obr. 2.4). U mužů věk 29 let vystřídal na vrcholu věk 30 let jen v letech 2013–2015, u žen kolísalo maximum na 27–29 letech. V roce 2020 s největší intenzitou vstupovali do prvního manželství muži ve věku 29 let, kdy uzavřelo sňatek 47 z tisíce svobodných mužů, a ženy ve věku 27 let, a to v počtu 64 z každého tisíce svobodných. V porovnání s rokem 2019 došlo k poklesu nejvyšší zaznamenané intenzity u mužů o 10,4 promilových bodů, u žen dokonce o 14,2 promilových bodů (přičemž se maximum posunulo z 28 let na 27 let). Meziroční pokles sňatečnosti svobodných (obr. 2.5) byl napříč věky poměrně podobný (v pětiletých věkových skupinách 25–29 až 40–44 u obou pohlaví o 13 až 17 %), o něco výraznější sice v nejmladších věcích, ve kterých je ale úroveň sňatečnosti nízká. Pouze u svobodných žen ve věku 45–49 let specificky sňatečnost i v roce 2020 dále mírně vzrostla.

Obr. 2.5 Sňatečnost svobodných podle pohlaví a věkových skupin, 2019 a 2020

Pozn.: Údaje vychází z jednovýchodných tabulek sňatečnosti svobodných.

Průměrný věk při vstupu žen a mužů do prvního manželství²⁰ v období let 2011–2019 po většinu času u obou pohlaví v podstatě stagnoval, u mužů se pohyboval v intervalu 32,1–32,4 let a u žen mezi 29,6 a 29,9 lety (tab. 2.5). V roce 2020 ale došlo k výraznější meziroční změně, když průměrný věk při prvním sňatku narostl o 0,5 let u mužů a o 0,6 let u žen na 32,6 resp. 30,4 roku. V obou případech šlo o dosud nejvyšší zaznamenaný průměrný věk při vstupu do prvního manželství (u žen poprvé překročil hranici 30 let).

Také u opakovaných sňatků (sňatků vyššího pořadí) se v porovnání s rokem 2019 snížila intenzita sňatečnosti u mužů a žen až na malé výjimky ve všech věcích v rozmezí 25–49 let. Největší pokles, pětinnový, byl zaznamenán u mužů ve věkových skupinách 30–34 a 35–39 let, u žen pak (o 17–18 %) ve skupinách 25–29 až 35–39 let. Nejmenší propad opakované sňatečnosti (do 50 let věku) nastal u osob ve věkové skupině 45–49 let (u mužů o 7 %, u žen o 2 %).

Při setrvání měř sňatečnosti rozvedených²¹ podle délky trvání manželství z roku 2020 by další manželství uzavřelo 40,8 % rozvedených mužů a 39,4 % rozvedených žen (tab. 2.6). Po šestiletém růstu došlo k meziročnímu poklesu hodnot ukazatele, u mužů i u žen o 5 p. b. Od počátku desetiletí byla nejnižší úroveň sňatečnosti rozvedených, stejně jako sňatečnosti svobodných, zaznamenaná v roce 2013 (u mužů činila 34,7 % a u žen 33,5 %) a naopak nejvyšší v roce 2019 (u mužů 46,0 % a u žen 44,5 %), když mezi lety 2011 a 2013 se úroveň sňatečnosti rozvedených snižovala, následně v letech 2014–2019 pak rostla.

Tab. 2.6 Sňatečnost rozvedených, 2011–2020

Ukazatel	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sňatečnost rozvedených (%): muži	36,9	37,2	40,7	42,5	45,0	46,0	40,8
ženy	36,6	36,3	38,7	40,8	43,4	44,5	39,4
Průměrná doba mezi rozvodem a sňatkem (roky): muži	7,5	8,2	8,4	8,6	8,8	8,9	9,3
ženy	7,8	8,6	8,9	9,0	9,1	9,4	9,6
Míry sňatečnosti mužů podle doby od rozvodu: 0–1	4,4	3,8	4,2	4,2	4,3	4,3	3,7
2–3	3,4	3,2	3,4	3,7	3,6	3,9	3,2
4–5	2,5	2,4	2,6	2,7	2,8	2,9	2,5
6–9	1,7	1,7	1,9	1,9	2,1	2,0	1,7
10–14	1,0	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3	1,2
15–19	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,8
20–24	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Míry sňatečnosti žen podle doby od rozvodu: 0–1	4,4	3,8	3,9	3,9	4,1	4,1	3,6
2–3	3,2	2,7	2,9	3,1	3,3	3,2	2,8
4–5	2,3	2,2	2,3	2,4	2,5	2,7	2,3
6–9	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0	1,7
10–14	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2
15–19	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,8
20–24	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4

Pozn.: Průměrná doba mezi rozvodem a dalším sňatkem je vypočtena z rozložení intenzit sňatečnosti rozvedených podle doby od rozvodu.

Nejčastěji uzavírají rozvedené osoby nový svazek v prvních letech po právním zániku předchozího manželství, s rostoucím intervalem od rozvodu úroveň opakované sňatečnosti klesá (obr. 2.6). Do 5 let od rozvodu přitom uzavírají častěji nové manželství muži než ženy, zatímco v dalších délkách nelze mezi úrovní sňatečnosti mužů a žen spatřit nijak zásadní rozdíl (tab. 2.6). Celková úhrnná sňatečnost rozvedených je tak mírně vyšší u mužů než u žen. Od roku 2012 dochází k pravidelnému nárůstu průměrné doby mezi rozvodem a sňatkem, který je důsledkem zejména poklesu sňatečnosti v kratších délkách po rozvodu a jejím růstem ve vyšších intervalech od rozvodu. V roce 2020 poklesla sňatečnost rozvedených ve všech délkách

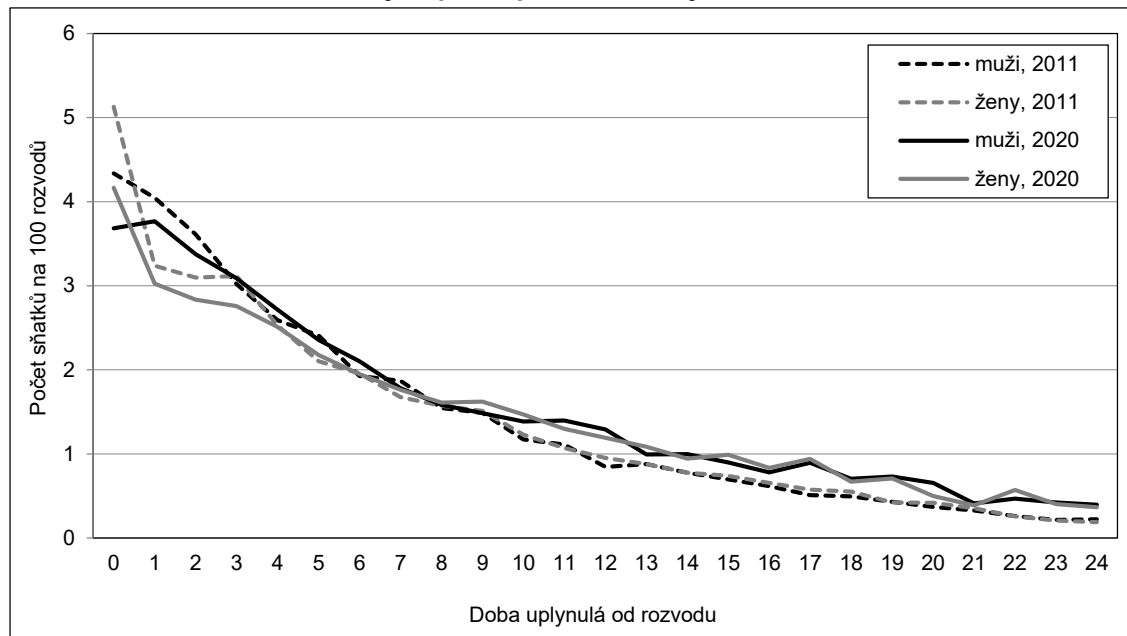
²⁰ Počítán z tabulkového rozložení počtů sňatků podle věku, které vychází z pravděpodobností uzavření prvního sňatku (vstupní funkce tabulek sňatečnosti).

²¹ Úroveň sňatečnosti ovdovělých se z důvodů nízkých počtů událostí zpravidla samostatně nehodnotí.

od rozvodu, nicméně v kratších délkách do 10 let po rozvodu byl meziroční pokles sňatečnosti výraznější než v delších délkách. Meziročním nárůstem o 0,4 roku u mužů a 0,2 roku u žen tak průměrná délka mezi rozvodem a dalším sňatkem vystoupala na 9,3 let u mužů a 9,6 let u žen. I v tomto případě šlo o dosud rekordní hodnoty ukazatele. Od počátku roku 2011 do roku 2020 vzrostla průměrná doba mezi rozvodem a vstupem do dalšího manželství celkem o 1,8 let.

Obr. 2.6 Sňatečnost rozvedených podle pohlaví a doby od rozvodu, 2011–2020

Dlouhodobě zhruba jednu desetinu sňatků v daném roce uzavírají snoubenci, z nichž alespoň jeden má cizí (jinou než českou) státní příslušnost (tab. 2.7). V roce 2020 proběhlo takových sňatků 4 337, z celkového počtu 9,5 % (meziroční pokles podílu o 1,7 p. b.). Z 89–94 % v jednotlivých letech poslední dekády se jednalo o smíšené sňatky mezi občanem ČR²² a občanem jiné než české státní příslušnosti. Sňatky dvou cizinců²³ eviduje ČSÚ na území ČR ročně několik set (abs. 495 v roce 2020), nicméně jejich zastoupení v rámci skupiny sňatků s cizinci během sledovaného období vzrostlo (6 % v roce 2011 a 11 % v roce 2020). Nejčastějšími případy jsou svazky dvou Ukrajinců (101 sňatků v roce 2020), dále Slováků (68 sňatků) a Rusů (30 sňatků).

Tradičně je více cizinců mezi ženichy než mezi nevěstami. V posledním sledovaném roce bylo mezi ženichy 5,6 % cizinců (abs. 2 541) a mezi nevěstami 5,0 % cizinek (abs. 2 291). Ženichem-cizincem, který si bral za manželku ženu s českým státním občanstvím (2 046 sňatků), byl v roce 2020 nejčastěji občan Slovenska (768 sňatků), následně občan Německa (213 sňatků) a Ukrajiny (111 sňatků). V předchozích letech uplynulého desetiletí (s výjimkou roku 2012) byl místo Ukrajince třetím nejčastějším ženichem-cizincem občan z Velké Británie. Pokud do manželského svazku vstupoval ženich s českým a nevěsta s cizím státním občanstvím (1 796 sňatků v roce 2020), šlo nejčastěji o ženu se státním občanstvím Slovenska (687 sňatků), dále Ukrajiny (456) a Ruska (136), přičemž toto pořadí platilo pro celou uplynulou dekádu. Uvedené první tři nejčetnější skupiny snoubenců/snoubenek cizího státního občanství tvořily v roce 2020 u svazku Češky s cizincem 53,4 % ze všech daných sňatků a v případě Čecha s cizinkou 71,2 %. To znamená, že skladba ženichů-cizinců podle státní příslušnosti byla mnohem pestřejší.

²² Statistika ale již neumožňuje sledovat, zda jde o občana ČR, který nikdy neměl jiné státní občanství, či zda jde o naturalizovaného občana.

²³ Alespoň jeden ze snoubenců měl ale v ČR registrovaný trvalý nebo přechodný pobyt, proto byl sňatek zahrnut mezi sňatky obyvatel ČR.

Meziroční pokles počtu uzavřených manželství v roce 2020 byl u sňatků s alespoň jedním cizincem výraznější než v celkovém úhrnu (o 30 % vs. o 17 %). Nejvíce se projevil u sňatků mezi nevěstou s českým státním občanstvím a cizincem (o 31,7 %), dále u ženicha s českým státním občanstvím a cizinkou (o 28,6 %) a nejméně u sňatků dvou cizinců (o 23,7 %).

Tab. 2.7 Sňatky podle státního občanství snoubenců, 2011–2020

	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sňatky alespoň s 1 cizincem	4 356	5 170	5 153	5 093	5 371	6 159	4 337
- podíl na všech sňatcích (%)	9,7	10,7	10,2	9,7	9,9	11,2	9,5
Podíl cizinek u nevěst (%)	4,4	4,5	4,5	4,6	4,9	5,8	5,0
Podíl cizinců u ženichů (%)	5,8	7,0	6,4	5,9	5,9	6,6	5,6
Sňatky - žena ČR + cizinec	2 384	3 016	2 870	2 654	2 680	2 996	2 046
státní občanství muže: Slovensko	679	773	899	893	940	987	768
Německo	259	345	303	252	234	319	213
Ukrajina	114	75	105	98	122	114	111
Sňatky - muž ČR + cizinka	1 722	1 802	1 890	1 994	2 183	2 514	1 796
státní občanství ženy: Slovensko	736	807	847	889	899	1 015	687
Ukrajina	387	263	310	361	475	572	456
Rusko	121	160	138	160	171	190	136
Sňatky - oba cizinci	250	352	393	445	508	649	495
z toho: oba Ukrajinci	47	88	91	90	103	150	101
oba Slováci	13	42	38	51	100	102	68
oba Rusové	31	28	34	44	43	30	30

Pozn.: Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2020.